

Step by Step 2021- Step 4 -

Četvrta faza - Inkluzija i autentična socijalnost - odgojni izazov

EdU-EducationforUnity
dialogoedu2020@gmail.com

Sommario

Četvrta Faza- Inkluzija i autentična socijalnost - odgojni izazov.....	3
Predstavljanje (Jelena Adamlje – Hrvatska)	3
Uvod: Inkluzija, autentična društvenost, izazov (Mariji Teresi Siniscalco - Italija)	4
Odgojna iskustva	5
Dječja vrtića, "Zraka sunca" (Križevcima – Hrvatska).....	5
Dječjem vrtiću VRTIĆ Sončni žarek (Škofja Loka- Slovenija)	7
Okrugli Stol	9
Sjećanje na profesor Samija Bašu	9
Majda Rijavec: Inkluzija učenika s poteškoćama iz perspektive pozitivne psihologije.	10
Vladimir Šimović: Inkluzija iz perspektive društvenih, informacijskih i komunikacijskih znanosti.	12
Agostino Spolti: "U početku bijaše čovjek-svijet"	15
Glazbu za flautu (Lore Likan Kelentrić, Zagrebu- Hrvatska) - Video.....	18
Timski rad	18
Zaključci	18

Step by Step 2021

Studying Together Educational Pathways in the thinking of Chiara Lubich

Četvrta Faza

Inkluzija i autentična socijalnost - odgojni izazov

30. listopada 2021.

Četvrta Faza- Inkluzija i autentična socijalnost - odgojni izazov

Predstavljanje (Jelena Adamlje – Hrvatska)

Jelena: Dobro jutro, dobar dan, dobra večer svima. Ja sam Jelena Adamlje, diplomirana socijalna pedagoginja, radim u Zagrebu u Hrvatskoj, u udruzi Pragma.

Upravo jučer je svečano otvorena akademska godina na sveučilišnom institutu Sophia u Loppianu blizu Firenze – gdje sam i ja stekla diplomu iz Temelja i perspektiva kulture jedinstva, radom pod naslovom: „Odgojni odnos kao trojstveni odnos. Pedagoške smjernice u svjetlu karizme jedinstva Chiare Lubich“.

Iz Hrvatske, zajedno s prijateljima nacionalne mreže Pedagogije zajedništva, i s međunarodnom komisijom EDU srdačno pozdravljamo ovaj susret, četvrtu etapu pedagoškog puta *Korak po korak*, koji je započeo webinarom na kojem je obilježena dvadeseta obljetnica dodijele počasnog doktorata iz pedagogije Chiari Lubich u Washingtonu 2000. godine.

Svaki korak usredotočuje se na jednu točku govora koji je Chiara održala tom prigodom, kako bi se istaknuli temeljni aspekti pedagogije zajedništva. Prethodnim koracima možete pristupiti na web stranici www.eduforunity.org.

Današnji korak odnosi se na ključnu točku Chiarinog govora u Washingtonu, a to je jedinstvo i odnos koji proizlazi iz jedinstva.

Kažu mi da su preko zooma povezane osobe s 5 kontinenata, zemlje su:....

Pratit ću vas u ovih sat i pol vremena predstavljajući vam odgojna iskustva i govornike okruglog stola koji svjedoče o ovakvom načinu odgoja.

_ Jesu li prijevodi u redu?

_ jedno OK za svaki jezik u Chatu znači da je zvuk u redu.

Sada predajem riječ dr. **Mariji Teresi Siniscalco**, koja je doktorirala eksperimentalnu pedagogiju i radi kao stručnjakinja za Nacionalni institut za evaluaciju talijanskog školskog sustava, surađujući u nacionalnim i međunarodnim istraživanjima.

Uvod: Inkluzija, autentična društvenost, izazov (Mariji Teresi Siniscalco - Italija)

Mimma: U ovom uvodnom promišljanju željela bih skrenuti pozornost na riječi-koncepte iz naslova ovog koraka: inkluzija, autentična socijalnost i izazov.

Krenimo od inkluzije. Inkluzija je danas sveprisutan pojam u odgojnom diskursu, što je znak težnje da se nikoga ne ostavi iza sebe, da se obuhvate svi.

Kako se inkluzija definira u međunarodnom diskursu o odgoju?

U dokumentu iz 2009. godine UNESCO je definirao inkluziju kao "stalni proces koji ima za cilj ponuditi kvalitetno obrazovanje svima, poštujući raznolikost i različite potrebe i sposobnosti, značajke i očekivanja od učenja učenika i zajednica, uklanjajući sve oblike diskriminacije". Stoga inkluzija ima za cilj kvalitetno obrazovanje svih poštujući različitosti.

Promišljanje o raznolikosti i inkluziji produbljeno je u projektu OECD-a pod nazivom "Snaga kroz raznolikost", koji je istaknuo 6 glavnih dimenzija raznolikosti prisutnih danas u našem obrazovnom i društvenom kontekstu. To su: raznolikost povezana s migracijama; s prisutnošću više etničkih skupina, manjina i autohtonih naroda; sa spolom i neravnopravnošću spolova; s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama; s darovitim učenicima; i sa "spolnim i rodnim" manjinama.

Ocrtavajući tu široku sliku raznolikosti, Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) je precizirala da postići uključenost u odgojno obrazovno područje znači "postići jednakost i jamčiti samopoštovanje i osjećaj pripadnosti". To pojašnjenje prebacuje pozornost s onih koji uključuju na one koji su uključeni i opisuje ishod uključivanja u vidljivim terminima, dajući dva kriterija za određivanje je li uključenost doista takva: samopoštovanje i osjećaj pripadnosti. Ako je inkluzija uspješna, oni koji su uključeni dobivaju potporu u razvoju osjećaja samopoštovanja i osjećaja da pripadaju skupini u kojoj se nalaze.

Među aktualnim dokumentima međunarodnog opsega, željela bih podsjetiti na Globalni odgojni savez, kojim papa Franjo poziva sve da obnove žar za otvorenijim i inkluzivnijim odgojem (...) kako bismo osposobili ljude sposobne obnoviti tkivo odnosa za bratskije čovječanstvo.

Inkluzija je uistinu **jedan od izazova** s kojima se suočava današnji svijet odgoja (ovo je treća riječ iz naslova) i oni koji rade u školi osjećaju taj izazov, pokazuje najnovija međunarodna anketa o učiteljima i ravnateljima škola, TALIS 2018. Podaci iz te ankete pokazuju da iako škole imaju uspostavljene politike i prakse kako bi odgovorile na različitost učenika, mnogi se učitelji i dalje osjećaju nepripremljenima i izjavljuju da im je potrebna viša razina obrazovanja upravo da bi se mogli nositi s različitošću, odnosno raditi u multikulturalnim i multietničkim sredinama i sa studentima s posebnim potrebama.

Međunarodna istraživanja također su pokazala da je Finska jedna od zemalja koja je u obrazovnom području uspjela postići izvrsne rezultate, a istovremeno jamči vrlo visoku

razinu pravednosti, odnosno ne ostavljajući nikoga iza sebe. Kako su to uspjeli? Andreas Schleicher, direktor OECD-a za obrazovanje i vještine, rekao je da je tajna ovog uspjeha zamisao inkluzije koja ne pravi kompromise. Ako se usredotočimo na 95% školske populacije i prihvatimo neuspjeh od 5%, inkluzije nema. Samo ako imamo za cilj sve voditi naprijed, doista će doći do uključivanja.

Pređimo sada na pojam **autentična socijalnost**. Da bi se ostvarila zamisao o inkluziji, potrebna je odgovarajuća relacijska paradigma. Nalazimo ju sažetu u dijelu izlaganja u Washingtonu u kojem Chiara govori o jedinstvu. Tom riječju Chiara misli na prisutnost Boga u našoj sredini, mogućoj po uzajamnoj ljubavi. Upravo je jedinstvo za

Chiara „cilj odgojnog procesa. (...) Jedinstvo je znak i potreba vremena. Ipak taj nutarnji poticaj treba usmjeriti pozitivno: stoga je odgojno djelovanje u skladu sa zahtjevima jedinstva uključeno u sva područja ljudskog djelovanja (...). Chiara dodaje kako u jedinstvu doživljavamo **najautentičniju socijalnost**, onu socijalnost koja nam omogućuje izgraditi zajednicu u poštovanju prema pojedincima koji je tvore, s njihovim različitostima, kroz proces koji se neprestano razvija i čiji je horizont "zagrliti cijelo čovječanstvo". Autentična socijalnost je dakle ono što doživljavamo kada postoji jedinstvo. Pojam "autentičan" drag je Martinu Buberu, filozofu dvadesetog stoljeća, koji - u svojoj dijaloškoj filozofiji - govori upravo o "autentičnom" odnosu: njegova je značajka prepoznavanje drugoga kao sebi jednake osobe i pokret „razumijevanje-uključivanje“ drugoga koji vodi solidarnosti.

Eto, inkluzija koja uistinu uključuje svakoga i ostvaruje se kao autentična socijalnost izazov je s kojim se suočavamo, a koji zahtijeva kreativne i uvijek nove odgovore.

Jelena: Hvala Mimma! Pogledajmo sada dva odgojna iskustva na temu inkluzije koja stvara autentičnu socijalnost. Postoje dva dječja vrtića, "Zraka sunca" u Križevcima, Hrvatska i Sončni žarek u Škofji Loki u Sloveniji.

Odgojna iskustva

Dječja vrtića, "Zraka sunca" (Križevcima – Hrvatska)

Jelena: krenimo od videa o dječjem vrtiću "Zraka sunca" iz Križevaca (Hrvatska), osnovanom 1995. godine, nakon okrutnog rata, s ciljem cjelovitog odgoja djece kao slobodnih subjekata, protagonista vlastitog odgoja, koji odgovorno i aktivno sudjeluju u životu zajednice. Sa svojih 26 godina smatra se, kako pokazuje jedno studijsko istraživanje, "školom-zajednicom koja odgaja u stalnoj interakciji s roditeljima, lokalnom zajednicom i institucijama". Zahvaljujući timu odgojitelja i stručnjaka među kojima je pedagoginja Anna Lisa Gasparini, mjesto je promišljanja, usporedbe, istraživanja koje je pokrenulo studijske putove i ostvarilo 2 studija: Pedagogije zajedništva i metode Agazzi na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i studij Interkulturalnog odgoja na Pedagoškom fakultetu u Skopju, Sjeverna Makedonija.

Tekst video zapisa o dječjem vrtiću Zraka sunca, Križevci:

ŽIVIMO INKLUZIJU

„Ljepota svijeta je u različitosti ljudi.“

Terezija Horvat, ravnateljica dječjeg vrtića Zraka sunca

Od samog početka djelovanja, dječji vrtić Zraka sunca iz Križevaca je usmjeren na praksu inkluzije, u skladu s kurikulumom za rani i predškolski odgoj i drugim dokumentima iz Ministarstva znanosti i obrazovanja vlade RH, u kojima se ističe da djeca s teškoćama i njihove obitelji budu punopravni članovi zajednice te imaju više mogućnosti za učenje, razvoj i stvaranje pozitivnih odnosa.

Annalisa Gasparini, suosnivateljica dječjeg vrtića Zraka sunca

Nekoliko pedagoških smjernica:

Odgoj za mir (u sebi, s drugima, s prirodom), društveni, etički i građanski odgoj, odgoj za kulturu prihvaćanja i interkulturu, odgoj za ekologiju, odgoj za komunikaciju, odgoj za prevladavanje poteškoća

Inkluzija je prisutna u cijelom kurikulumu, sa specifičnim programima za djecu s poteškoćama u razvoju, a već nekoliko godina i za darovitu djecu.

„Inkluzija je kad se svi igraju zajedno i idu u vrtić i školu.“

Ružica Bjeličić, odgojiteljica savjetnica

Našem inkluzivnom djelovanju htjeli smo dati novu kvalitetu, konkretizaciju u svakodnevnom životu. U nizu aktivnosti koje provodimo došlo je do ideje za inicijativu izgradnje zajedničkog – inkluzivnog igrališta.

Neka djeca ipak nešto ne mogu. Neki ne vide dobro, neki ne čuju dobro. Neki ne mogu govoriti. Neki ne mogu hodati. Ali mi se volimo igrati sa svima. Bilo bi baš super kad bi postojalo igralište gdje se svi zajedno možemo igrati. Mi smo vam ga nacrtali. Htjeli bih da ga zajedno izgradimo.

Predali smo prijedlog predstavnicima grada Križevaca, a oni su prepoznali vrijednost ove inicijative. Inkluzivno igralište smo zamislili kao sigurno mjesto koje je razvojno primjereno za djecu s invaliditetom, a njime se mogu koristiti sva djeca.

Inkluzivna igra ne znači da je svaki element igre dostupan svima, nego znači da je doživljaj igranja jednako dobar za svako dijete.

Socijalizacija je jedna od najvažnijih prednosti. Djeca s poteškoćama mogu komunicirati s vršnjacima i osjećati se bolje, istovremeno razvijajući motoričke vještine i sposobnosti, stječući samopouzdanje kada ovladaju nekom aktivnošću.

Inkluzivno igralište ove godine je otvoreno u nazočnosti predstavnika Grada i Udruge.

Otvorenje je bila prilika za upoznavanje, druženje i zajedničku igru s djecom s teškoćama, što nam je i bio cilj – živjeti inkluziju.

Mila, 7 godina

Prije smo jako, jako puno to crtali, učili o tome, a onda smo jedan dan išli poslati gradonačelniku. I onda smo jednom išli prema vrtiću i onda smo vidjeli da rade to igralište i bili smo jako, jako sretni i onda su se mogla igrati djeca u kolicima.

Suzana Mudrić, majka Mile (7 godina) i Roka (5 godina)

Moram reći da mi je jako toplo oko srca kada vidim da moja djeca imaju osjećaj za djecu u invalidskim kolicima, da će im prići, da će im se nasmiješiti, igrati se s njima i da će im biti prijatelji.

„Ne osuđuj ono što ne razumiješ.“

Tamara Premuš, predsjednica Udruge Maslačak

Drago mi je da se moja Sara može i malo pozabaviti na ovom igralištu, pošto je dijete u invalidskim kolicima i osoba s velikim poteškoćama. Evo, ona se zapravo ljuljala i ovako na vrtuljku zabavljala samo dok je bila mala i dok je mogla biti meni u krilu. Ovo igralište znači pravu integraciju; da se djeca s poteškoćama mogu zabavljati i družiti sa svojim vršnjacima.

Mario Rajn, gradonačelnik grada Križevaca

Inicijativa koju je grad Križevci potpomogao sa 60 tisuća kuna nemjerljiva je u stvari u financijskom iznosu kada se sagleda učinak i suradnja s Udrugom Maslačak, a i sve pozitivne učinke koji je taj projekt imao kasnije, naime, još smo jedno igralište opremili na sličan način na području grada. Siguran sam da ćemo i dalje ovakve inicijative svesrdno podržavati. Kao što sam rekao i na otvorenju, srce mi je bilo toplo tada, a još mi je toplije kada prolazim gradom i kad vidim naše sugrađane, dakle djecu s poteškoćama, ali i našu djecu koja idu u redovne programe vrtića da se zajedno igraju. To je upravo ono što smatram smislom grada u cjelini, kao zajednice, a posebno što bih posebno htio da grad Križevci promovira.

„Zajedno možemo napraviti velike stvari.“

Roko, 5 godina

Najbolje mi se ljuljati na ljuljački i na vrtuljku, a sad mi je i bolje zato jer smo razveselili Saru u kolicima.

Dječjem vrtiću VRTIĆ Sončni žarek (Škofja Loka- Slovenija)

Jelena: a sada ćemo pogledati iskustvo dječjeg vrtića Sončni žarek iz Slovenije. Riječ je o dječjem vrtiću otvorenom prije 18 godina. Izraz je društvenog zalaganja Pokreta fokolara koji je utemeljila Chiara Lubich, čiji je cilj ujedinjen i bratski svijet. Pedagoški pristup vrtića nadahnjuje se na pedagogiji zajedništva koja proizlazi iz tog cilja. Vrtić želi odgajati "čovjeka-svijet", u uvjerenju da je konstitutivnost čovjeka sposobnost za odnos utemeljen na ljubavi. U vrtiću je 111 učenika i 20 zaposlenih. Pripremili su nam video u kojem vrlo kratko opisuju kako doživljavaju inkluziju, ističući da proces prihvaćanja drugoga i drugačijeg počinje sa svakim pojedinačno i odvija se u svakom trenutku dana.

Tekst video zapisa o dječjem vrtiću Sončni žarek Slovenija:

U životu Dječjeg vrtića Zraka sunca (Slovenija) uključivanje drugih u odnos, odvija se svaki dan, cijeli dan. To je najvažniji dio našeg obrazovnog pristupa. Kako to izgleda u praksi? Svaki odgojitelj - to jest svaka osoba koja radi u vrtiću, s bilo kojim pozivom – već od jutra se trudi svojim načinom djelovanja, gestama, pogledom, osmijehom, lijepim riječima, pažnjom ... prihvatiti kolege, djecu i njihove roditelje, bez obzira na prethodna iskustva koja je imao s njima.

Počnimo s djecom... Svakog jutra kada uđe u učionicu, odgojitelj svako dijete pozdravlja osmijehom, gledajući ga u oči i razmjenjujući s njim nekoliko riječi: na taj način čini da se osjeća dobrodošlo, prihvaćeno, a to pomaže djetetu u izgradnji samopoštovanja i istovremeno mu pruža model kako prihvatiti druge. Svjesna i nježna pažnja koja se posvećuje na početku dana postavlja temelje za pozitivan odnos tijekom cijeloga dana. Zatim dan počinje s "jutarnjim krugom" u kojem kroz igru, pjesmu ili dječju pjesmicu odgojitelj kaže ime svakog djeteta, gledajući ga u oči i smiješeći mu se a svako dijete pozdravlja razred: iz izraza dječjeg lica, iz njihovih osmijeha, razumije se koliko je taj osjećaj važan da se osjećaju dobrodošli od strane grupe u njihovoj jedinstvenosti. Drugi način na koji potičemo slušanje sebe i drugih je znak "Moje raspoloženje": svako dijete kaže kakvo je njegovo raspoloženje tog jutra kada stigne u školu i također može objasniti zašto se tako osjeća. Pravilo je da ga nitko ne prekida dok govori, nitko ništa ne dodaje, niti ispravlja niti postavlja pitanja.

Drugi važan alat je kocka prijateljstva, kocka koje se svakodnevno baca, s rečenicom na svakoj strani, koja ih poziva da žive na prijateljski način s drugima. Kada djeca pričaju kako su živjela tu rečenicu, potiču jedni druge da razviju pro socijalna ponašanja i ojačaju međusobno prijateljstvo. Također postaju svjesniji svog ponašanja i svojih emocija i reakcija svojih prijatelja i to im daje samopouzdanje i pomaže im da budu pažljiviji jedni prema drugima ... Zatim tu su različiti „zadaci" koje djeca imaju u rotaciji tijekom tjedna, kao što je Master Sunshine SUNCE – gdje jedno dijete tijekom ručka služi drugu djecu s ljubaznošću - Prometnik, Knjižničar, ... (postoje 24 zadatka ...). Nastojimo da se ti zadaci obavljaju u svijesti ne samo o tome što se radi, ili kako, već i zašto. Na taj se način stvara duh namjenske službe, gdje se svako dijete osjeća protagonistom i odgovornim u svom doprinosu dobrobiti cijele skupine ...

Tu su i naši godišnji obrazovni projekti, koji svaki put donose dimenziju različitosti i izazov uključivanja... nadamo se da će o tome biti prilike za razgovor drugi put ... baš kao što se nadamo da ćemo vam reći kako gradimo odnose s obiteljima ... posebno s onima različitog kulturnog podrijetla...

Želim zaključiti riječima da sve počinje od odgojitelja ... Iskusili smo da djecu možemo educirati u empatiji, odgovornosti i altruizmu samo u mjeri u kojoj te vrijednosti i sami živimo. Zato su svi oni koji rade u vrtiću dio obrazovne zajednice, našeg "kolektiva": učitelji, odgajatelji, administrativno osoblje, kuhari, osobe koje čiste, upravitelj ... Sastajemo se dva puta tjedno i u tim trenucima dijelimo svoja konkretna iskustva i pitamo se kako se možemo poboljšati. Ovo iskustvo suživota pomaže nam izgubiti predrasude, shvatiti da je svaka osoba jednako važan komad u mozaiku. Samo zajedno možemo graditi ideju i stvarnost dječjeg vrtića koji radi s pedagogijom MI .

Jelena: Hvala! Ova iskustva su izvori nadahnuća!

Prijeđimo sada na središnji trenutak našeg susreta: interdisciplinarni okrugli stol na temu inkluzije, s 4 govornika. Dajem riječ dr. **Robertu Doneddu** u koji radi za Upravu Europskog socijalnog fonda za autonomnu regiju Sardiniju, stručnjaka za politike rada, stručno usavršavanje i socijalno uključivanje, koji će moderirati izlaganja.

(Okrugli stol s dr. sc. Majdom Rjavec, profesoricom pozitivne psihologije na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (Hrvatska), dr. sc. Vladimirom Šimovićem, profesorom komunikologije, bivšim dekanom Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Hrvatska), dr. Agostino Spolti, sociolog, dr. Sami Baša, profesor ...)

Okrugli Stol

Roberto: Hvala Jelena. Sada pređimo na okrugli stol. Počašćeni smo što su među nama:

dr. sc. Majda Rjavec, dr. sc. Vladimir Šimović, dr. sc. Agostino Spolti.

Za nekoliko trenutaka predstaviti ću vam ih bolje, ali im od sada želim zahvaliti ne samo što su prihvatili naš poziv, već prije svega na doprinosima koje nam se spremaju izložiti i koji će svakako obogatiti put usporedbe i dubinske analize koju smo poduzeli s našim Koracima.

Zamolili smo svakoga od njih:

- da predloži definiciju inkluzije iz perspektive svojih akademskih disciplina, istraživačkih područja i osobnog iskustva;
- da predloži ono što smatraju glavnim strategijama za kontinuirano poboljšanje inkluzije, uzimajući u obzir potrebu za promicanjem najautentičnijih ljudskih odnosa.

Sjećanje na profesor Samija Bašu

Roberto: S velikom žalošću javljamo da je jedan od protagonista ovoga susreta, profesor Sami Basha, 21. listopada preminuo od Covid-19 u 52. godini života.

Htjeli bismo ga se sjetiti zajedno s vama.

Sami Basha je bio Palestinac i već nekoliko godina živio je sa svojom obitelji na Siciliji. Doktorirao je iz odgojnih znanosti na Salezijanskom Papinskom sveučilištu u Rimu i bio je izvanredni profesor pedagogije na Palestinskom sveučilištu u Betlehemu te je obnašao mnoge dužnosti u palestinskom ministarstvu obrazovanja. 2018. osnovao je Američko sveučilište Sicilije, čiji je bio predsjednik.

Suradivao je s brojnim domaćim i međunarodnim udrugama kao konzultant u kliničko-pedagoškom području, radeći na inkluzivnom odgoju s posebnim osvrtom na autistični sindrom.

Nagrađivan je za svoju nastavnu djelatnost i za svoju predanost obrani invaliditeta i potpori inkluziji u Palestini te je autor nekoliko međunarodno priznatih uredničkih radova.

Osim titula, položaja i nagrada, oni koji su ga poznavali svjedoče da je Sami spojio znanstvenu kompetenciju i izuzetnu kulturu s velikim srcem.

Gimnazija Gargallo u Sirakuzi, gdje je Sami prošle godine vodio slušaonicu, svjedoči kako je svojom dostupnošću i sposobnošću da ulije povjerenje postao referentna točka za cijelu školsku zajednicu.

Za Edu, a za neke od nas posebno, Sami je bio prijatelj i suputnik i bili smo sretni što smo u ovom susretu mogli čuti njegovu mudrost... Sigurni smo da nas i dalje prati svojim osmijehom.

Roberto: Majda Rijavec redovita je profesorica na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Glavni znanstveni interesi su joj odgojna i pozitivna psihologija. (su)autorica je preko 40 knjiga, 15 poglavlja u knjigama, 4 udžbenika i preko 90 znanstvenih članaka iz područja psihologije i obrazovanja. Jedna je od osnivačica i predsjednica Hrvatske mreže pozitivne psihologije i hrvatska predstavica u ENNP (European Network of Positive Psychology). Intenzivno surađuje s državnim institucijama u obrazovnom i poslovnom sektoru, kao i s neprofitnim organizacijama na pitanjima vodstva i podučavanja.

Majda Rijavec: Inkluzija učenika s poteškoćama iz perspektive pozitivne psihologije.

Prof. Majda Rijavec: Općenito, inkluzija se definira kao "praksa poučavanja učenika s teškoćama (bez obzira na vrstu poteškoća) u istom razredu sa ostalim učenicima što je više moguće, uz osiguranje adekvatne podrške." Učenici svo vrijeme ili većinu vremena uče u razredu u koji idu učenici različite razine sposobnosti i iste kronološke dobi. Dokazano je da inkluzija ima mnogobrojne pozitivne posljedice za sve učenike kao i za njihove obitelji. U procesu inkluzije očekuje se, da kad sve učenike uključimo u isti razred, oni uče prihvaćati i poštovati druge, uče jedni od drugih i postaju svjesni da svatko od njih ima jedinstvene specifične sposobnosti. Shvaćena ovako, inkluzija nema samo obrazovnu, nego i emocionalnu i socijalnu funkciju te pomaže djeci da stvore jake socijalne odnose, razviju samopoštovanje i pripreme se za budućnost.

No, kao što svaki učitelj i učiteljica znaju, sve to je lakše reći nego učiniti. Djeca s poteškoćama susreću se svakodnevno s najrazličitijim izazovima, a kako bi se s njima uspješno suočili nužna im je podrška roditelja i učitelja. Poteškoće učenika često imaju vrlo jak negativan utjecaj na njihov život općenito, što rezultira razočarenjima, anksioznosti i frustracijama. Sve to može ometati njihove odnose i socijalnu integraciju pa im je zbog toga nužna podržavajuća socijalna okolina. Na žalost, tipično socijalno okruženje često nije podržavajuće i prijateljsko za ovu djecu. Ona su često isključena iz nekih aktivnosti od strane druge djece u razredu, što rezultira negativnim emocijama i smanjenom psihološkom dobrobiti. Učitelji i roditelji ove djece također se suočavaju s mnogobrojnim izazovima. Često

im nedostaje dodatna potrebna edukacija i podrška prosvjetnih vlasti pa osjećaju da su prepušteni sami sebi u rješavanju svih problema.

U pokušajima da pomognu učenicima s poteškoćama i učitelji i roditelji su obično usmjereni na njihove slabosti. Često se pitaju *Kako se nedostatak ovog učenika može popraviti?* Ili *Kako ovaj učenik može popraviti ovu svoju slabost?* Umjesto usmjeravanja na poteškoće sugerirala bih pristup s aspekta pozitivne psihologije, koji je uglavnom usmjeren prema učeničkim snagama i dobrobiti. Pozitivna psihologija definira se kao „znanstveni i primijenjeni pristup za otkrivanje ljudskih snaga i promoviranje pozitivnog ljudskog funkcioniranja“. Umjesto usmjeravanja na pitanja *Što sa učenikom nije u redu?* i *Kako se to može popraviti?* trebali bismo postaviti pitanje *Što je kod ovog učenika dobro?* i *Kako u svakodnevnom radu mogu graditi na toj njegovoj/njenoj pozitivnoj osobini?* Iako je ovakav pristup usmjeren prema snagama posebno koristan za učenike s poteškoćama, on također predstavlja dobar okvir za rad sa svim učenicima. Pozitivne posljedice mogu se dogoditi kod svih učenika koji postanu svjesni svojih snaga i razvijaju ih.

Kognitivne snage učenika se lako prepoznaju zbog njihove povezanosti sa ocjenama, koje su učenicima, roditeljima i učiteljima obično vrlo važne. No pozitivna psihologija ima za cilj prepoznati sve učenikove snage, a ne samo kognitivne. Ostale snage uključuju specifične talente, ali i osobine kao što su primjerice pravednost, emocionalna/socijalna inteligencija, sposobnost vođenja, samokontrola, sklonost opraštanju, optimizam, zahvalnost, humor i druge. Svi učenici, uključujući i one s poteškoćama, imaju različite vrijedne snage koje im mogu pomoći, ako su prepoznate, da razviju autentičnu društvenost.

Škola bi različitim postupcima u nastavi morala pomoći učenicima da postanu svjesni činjenice da postoje različite snage, da svaki učenik ima jedinstvenu kombinaciju tih snaga i da svaka snaga može biti vrlo vrijedna u nekom kontekstu. Ovi postupci mogu biti kratki i uključeni u redovne nastavne jedinice bez oduzimanja vremena za poučavanje planiranog nastavnog sadržaja. U mnogim državama učitelji su već preopterećeni i pod pritiskom provedbe zahtjevnih nastavnih planova i nemaju vremena za duže dodatne programe u svom svakodnevnom radu. Ove kratke intervencije iz pozitivne psihologije pomoći će učenicima da razviju svoje snage i samopouzdanje, te maksimalno ostvare svoje potencijale. To će također povećati razinu njihovih pozitivnih emocija i psihološke dobrobiti te im pomoći da žive ispunjeniji i smisleniji život. Kad učenici povežu svoje misli i aktivnosti sa svojim snagama, to povećava njihovu autentičnu dobrobit. Iako intervencije temeljene na snagama mogu imati pozitivne posljedice za sve učenike, od posebne važnosti su za one sa različitim poteškoćama. Stoga učitelji trebaju identificirati njihove snage i planirati individualiziranu podršku. Također bi trebali pomoći učenicima da se angažiraju u aktivnostima u kojima će koristiti svoje snage za postizanje smislenih ciljeva koji doprinose onome što je za njih ideja „dobrog života“.

Treba napomenuti da usmjerenost na snage može također biti važna i za one koji pomažu učenicima s teškoćama, a to su učitelji. Prepoznavanje, korištenje i razvoj snaga u radu s ovim učenicima može njihov rad učiniti uspješnijim, smislenijim i pomoći učiteljima da povećaju svoju dobrobit i pronađu više smisla kako u svom poslu tako i u životu općenito.

Roberto: Redoviti profesor **Vladimir Šimović** ima interes za nastavu i istraživanje u različitim područjima visokog obrazovanja, kao što su menadžment u obrazovanju, informatika i informacijsko-komunikacijske znanosti, znanstvene metodologije i tehnike istraživanja, te informacijska tehnologija i druge tehnologije općenito, u projektima. Istraživanje upravljanja i poslovanja. U ovim područjima autor je ili koautor više od deset knjiga i preko 100 znanstvenih članaka objavljenih u časopisima ili na međunarodnim skupovima te voditelj ili istraživač najmanje četiri međunarodna i osam domaćih (hrvatskih) znanstvenoistraživačkih projekata.

Vladimir Šimović: Inkluzija iz perspektive društvenih, informacijskih i komunikacijskih znanosti.

P1. Koju biste definiciju inkluzije predložili iz perspektive svoje discipline?

Profesor Vladimir Šimović: Iz perspektive moje discipline (društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti i visoko obrazovanje), predlažem posebnu definiciju inkluzije:

Definicija:

Inkluzija je univerzalno ljudsko pravo. Predstavlja čin ili radnju uključivanja ili stanje uključenosti ljudi u grupu ili strukturu ili praksu ili politiku pružanja jednakog pristupa mogućnostima i resursima da se ljudima nešto učini i tretira ih se pošteno i jednako. Namijenjena je osobama, nekome ili nečemu, kao dijelu grupe koja bi inače mogla biti isključena ili marginalizirana, tj. poput svih osoba s tjelesnim ili mentalnim teškoćama te pripadnika drugih manjinskih skupina, npr. osoba s posebnim potrebama, itd.

Na primjer, to je ideja da bi svi trebali moći koristiti iste sadržaje ili sudjelovati u istim aktivnostima i uživati u istim iskustvima, uključujući osobe s invaliditetom ili nekim drugim nedostatkom.

Inkluzija je čin ili praksa uključivanja ili smještanja u opću studentsku populaciju učenika s teškoćama koji su isključeni zbog svoje rase, spola, seksualnosti ili sposobnosti te uključivanja učenika koji imaju posebne potrebe ili su pripadnici druge manjinske grupe, itd.

Praktični cilj inkluzije je obuhvatiti sve ljude bez obzira na rasu, spol, invaliditet, medicinske ili druge potrebe. Radi se o davanju jednakog pristupa i mogućnosti te oslobađanju od diskriminacije i netolerancije (uklanjanje barijera). Utječe na sve aspekte javnog (i privatnog) života.

Uključivanje (inkluzija) je od vitalnog značaja za jednakost u različitosti i jednakosti ljudi te za jednakost u posebnim područjima digitalne i komunikacijske transformacije (D&CX), informacijsko - komunikacijske kompetencije (ICC) te za digitalnu i komunikacijsku pristupačnost (DCA ili stvaranje DCA -a).

Raznolikost, jednakost i uključivanje ključni su za naš uspjeh.

Ukratko,

- različitost je način na koji su ljudi različiti i isti na individualnoj i grupnoj razini;

Inkluzija i autentična socijalnost - odgojni izazov

- jednakost se odnosi na pošten i pravedan tretman svih;
- uključivanje je nastojanje da se osigura da svi sudjeluju u svim aspektima organizacije ili organizacijskog djelovanja.

Specifično,

- digitalna i komunikacijska transformacija (D&CX) integracija je digitalne i komunikacijske tehnologije u sva područja poslovanja i života, iz temelja mijenjajući način poslovanja i isporuku vrijednosti kupcima ili drugim ljudima. To je također kulturna promjena koja zahtijeva od organizacija i ljudi da neprestano osporavaju status quo, eksperimentiraju i snalaze se s neuspjehom. To ponekad znači odmak od dugogodišnjih poslovnih i životnih procesa u kojima su tvrtke ili organizacije izgrađene u korist relativno novih praksi koje su još u procesu definiranja.

- Informacijske i komunikacijske kompetencije (ICC) su sposobnosti osobe ili stručnjaka za rješavanje obrazovnih, profesionalnih i drugih zadataka pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT). ICC predstavlja osobnu kvalitetu koja se očituje u spremnosti i sposobnosti samostalnog korištenja ICT-a. Proces formiranja ICC-a budućeg stručnjaka (ili učitelja) trebao bi dobiti razvojni karakter. Stoga je formiranje ICC-a proces prijelaza u stanje u kojem budući stručnjak (ili učitelj) postaje u stanju pronaći, razumjeti, procijeniti i primijeniti informacije i komunikaciju u različitim oblicima za rješavanje osobnih, profesionalnih, društvenih, lokalnih ili globalnih problema.

- Digitalna i komunikacijska pristupačnost (DCA ili DCA) predstavlja savjete za prenošenje informacija iz škola u razmjenu s učenicima i studentskim obiteljima te ih čini pristupačnijima za ljude svih sposobnosti.

Q2. Kako možemo poboljšati uključivanje (inkluziju), na dubok, a ne samo formalan način, uzimajući u obzir potrebu za promicanjem autentične društvenosti?

(Na dubok, a ne samo formalan način, uzimajući u obzir potrebu za promicanjem autentične društvenosti, iz perspektive moje discipline i prema mojoj specifičnoj definiciji inkluzije)

Inkluziju možemo poboljšati samo dugoročno održivim i organiziranim akcijama u svim područjima (stvarnim, virtualnim/digitalnim, hibridnim) i mjestima. U javnom i privatnom govoru moramo predložiti i podržati:

- uključivanje (inkluzija) kao univerzalno ljudsko pravo, za sve ljude, bez obzira na rasu, spol, invaliditet, medicinske ili druge potrebe, kao potrebu za jednakim pristupom i mogućnostima, te kao potrebu za uklanjanje diskriminacije i netolerancije (uklanjanje prepreka);
- upotrebu takozvanog inkluzivnog dizajna (ID), koji se odnosi na to da sva mjesta budu dostupna svima, ili na način oblikovanja mjesta, koji utječe na našu sposobnost da se krećemo, vidimo, čujemo i učinkovito komuniciramo (ID ima za cilj ukloniti prepreke koje stvaraju nepotreban napor i razdvajanje te omogućuje svima jednako, samouvjereno i neovisno sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima);
- da inkluzija u obrazovanju postane pravo roditelja, djece i učenika na pristup redovnom, formalnom i neformalnom obrazovanju zajedno sa svojim vršnjacima, tamo gdje to roditelji žele, a djeca i učenici moraju biti zadovoljeni;

Inkluzija i autentična socijalnost - odgojni izazov

- da integracija (gdje je fokus bio na sposobnosti djece da se prilagode) mora biti zamijenjena inkluzijom jer je njen cilj uključivanje i uspostavljanje sposobnosti prilagođavanja potrebama djeteta ili učenika, mijenjajući prema potrebi i način na koji se funkcionira (kako bi se zadovoljile individualne i posebne potrebe, jer (inkluzija) uključivanje radi na osiguravanju učinkovitog planiranja i uspostavljanju različitih aktivnosti - diferencijacija);
- pomak prema inkluzivnom obrazovanju s usmjerenjem na poboljšanje općih obrazovnih standarda, uvođenjem potrebnih razumnih prilagodbi za djecu i učenike s teškoćama u razvoju kako bi im se osigurao pristup nastavnom planu i programu, informacijama te fizičkom i virtualnom okruženju (predano je rješavanju problema raznolikosti i uključivanja na radnom mjestu, obrazovnom politikom stavljanja učenika s tjelesnim, mentalnim ili drugim teškoćama u redovite učionice i pružanjem određenih uvjeta)
- vizija da škola sa suvremenom informatikom, računarstvom i komunikacijom stvori inkluzivno okruženje u kojem se svi osjećaju dobrodošli i ohrabreni da napreduju (gdje su raznolikost uparena s pravednošću i uključivanjem dobrih praksi što čini našu školu boljim mjestom za sve)
- definirane su sve nove i dobre prakse (Najvjerojatniji razlog je to što moraju: To je pitanje preživljavanja. Nakon pandemije, sposobnost organizacije da se brzo prilagodi na poremećaje u lancu opskrbe, vrijeme na pritiske tržišta i brzo mijenja očekivanja korisnika postala su kritična. A prioritete potrošnje odražavaju ovu stvarnost. Na primjer, ovo su elementi digitalne transformacije: Korisničko iskustvo, Operativna agilnost, Kultura i vodstvo, Omogućavanje radne snage, Integracija digitalne tehnologije. Što pokreće digitalnu transformaciju? Vitalni dio digitalne transformacije je , naravno, tehnologija. Ali često se radi više o odbacivanju zastarjelih procesa i naslijeđene tehnologije nego o usvajanju nove tehnologije. Također se radi o omogućavanju inovacija.)
- formiranje ICT kompetencije za rješavanje osobnih, profesionalnih, društvenih ili globalnih problema (Suvremeno ICT obrazovanje koristi sljedeće elemente: • okruženja za prijenos informacija. Primjeri uključuju informacijske mreže i obrazovne platforme; • metode razmjene informacija, ovisno o tehničkom okruženju Suvremeno ICT obrazovanje ima mnogo prednosti: • Smanjeni troškovi obrazovanja • Skraćeno vrijeme obrazovanja • Učenici sami mogu planirati svoje vrijeme, mjesto i trajanje nastave • Pogodnost za učenje grupa • Poboljšana kvaliteta obrazovanje zbog uporabe suvremene tehnologije.)
- učiniti digitalne komunikacije dostupnima (MDA) za ljude svih sposobnosti (Odgajatelji koriste digitalne alate za komunikaciju s obiteljima i zajednicama, ali razmišljamo li dovoljno o tome tko može pristupiti podacima koje dijelimo? Pristupačnost je ključna za korištenje tehnologije i pružanje obrazovnih usluga) mogućnosti za sve učenike, uključujući one s invaliditetom i učenike engleskog jezika (EL). Školski sustavi moraju osigurati da su sve informacije dostupne javnosti, roditeljima i starateljima.)
- diverzifikacijom studentskog tijela, osoblja i fakulteta radi jednakosti i uključivanja, svi će potaknuti mlade ljude da otkriju svoju strast prema tehnologiji kroz aktivnosti u dugogodišnjem partnerstvu sa školama kroz uključivanje u informatičku raznolikost i radnu snagu (iDEEW) programu ili u skladu s najboljom praksom itd.

Roberto: dr. sc. **Agostino Spolti** je sociolog specijaliziran za područja Servisnog učenja i profesionalnog humanističkog treninga coachinga. Koautor nekoliko knjiga i članaka za tinejdžere. Dizajner i koordinator velikog broja stranica za međunarodnu suradnju za mlade volontere koji su spremni suočiti se i prihvatiti različitost u iznimno marginalnim područjima i zemljama diljem svijeta. Za Pokret fokolara na međunarodnoj razini suodgovoran je za projekte formacije/aktivnosti za tinejdžere i mlade odrasle. Između ostalih, Run4Unity (Trčanje za ujedinjeni svijet) - svjetska štafetna utrka s preko 300 povezanih gradova diljem svijeta koju promovira Teens4Unity i uključuje ljude svih dobnih skupina koji zajedno žele graditi ujedinjeni svijet!

Agostino Spolti: "U početku bijaše čovjek-svijet"

Zajedničko proučavanje obrazovnih puteva u razmišljanju Chiare Lubich.

Dr. Agostino Spolto: Doista je važna naša današnja tema, posebno s obzirom na ono što proživljavamo. Pandemija je poremetila naše živote, nema sumnje, utjecala je na društvo na globalnoj razini dotičući vrijednosti kao što su uključenost, raznolikost i pravda.

Pandemija je inkluziju učinila još važnijom, promijenila je topografiju povezanosti odnosa među ljudima.

Društvo je shvatilo da smo "svi u istoj barci", koristeći se riječima pape Franje, a još jedna rečenica to vrlo dobro sažima, "ne možemo se spasiti sami".

Svaka riječ, kao i medalja, može imati dvije strane. Ako na jednoj strani medalje čitamo inkluzija, s druge nalazimo isključenost/diskriminaciju, ali i strah od drugoga, od drugačijega od nas.

Taj aspekt ističe paradoks: s jedne strane se bojimo onih koji dolaze poremetiti naš način života, s druge osjećamo potrebu stvoriti neprijatelja kako bismo očuvali svoj identitet.

Osjećati se masom, koja isključuje druge, jača naše sigurnosne zidove. *Masa je uvijek neka vrsta opkoljene tvrđave, ali opkoljene u dvostrukom smislu: ona ima neprijatelja ispred zidina, a ima i neprijatelja u podrumu. Elias Canetti.*

"Sva društva proizvode strance, ali svaka vrsta društva proizvodi svoju specifičnu vrstu stranaca, i proizvodi ih na neponovljiv način." (Zygmunt Bauman)

Uključenost i isključenost su onaj par riječi koje presreću i uvode u igru razvoj, politiku, ekonomiju, civilizaciju, religiju, mikro ili makro odnose...

Émile Durkheim više govori o integraciji, gdje se članovi jednog društva utoliko lakše integriraju u društvo ukoliko je ono samo integrirano: integracija cjeline osigurava, zapravo, integrirajuću funkciju dijelovima: bilo da je riječ o imigrantima ili starosjediocima.

Američki sociolozi T. Parson i R. K. Merton zamišljaju integraciju, na tragu DURKHEIMA, kao funkciju društvenog sustava koji bi je osigurao na strukturalni način putem zakona.

Za Alaina Tourainea, pojam integracije prati pojam "socijalne inkluzije". U tom slučaju, integracija nije suprotstavljena anomiji (anarhiji), već društvenoj isključenosti definiranoj „kao gomilanje lišenosti (resursa, društvenih odnosa, sredstava sudjelovanja), isključenosti (iz zaposlenja, iz škole, iz gradova...) često pridodane postojećoj društvenoj i/ili etničkoj segregaciji”.

Auguste Comte društvo vidi kao društveni organizam, kao "sustav" u kojem postoji temeljni i spontani sklad, potreban konsenzus između njegovih sastavnih jedinica. Zato taj organizam mora biti sastavljen od homogenih elemenata koji prate organizacijske kriterije sustava: zajednički cilj (društveni poredak i stabilnost) i načelo podređenosti.

Francuski antropolog Charles Gardou kaže da je društvena organizacija inkluzivna kada zna modulirati svoje funkcioniranje, kada postane fleksibilna ponuditi svakome mjesto gdje će se osjećati kao kod kuće.

Kada je u pitanju socijalna sfera, riječ "inkluzija" poprima sasvim posebno značenje, ona znači sposobnost da znamo prihvaćati.

U biti, inkluzija ima za cilj eliminirati svaki oblik diskriminacije unutar jednoga društva, ali uvijek u poštivanju različitosti, što nazivamo socijalnom uključenošću.

Ja i druga osoba. Ja i druge osobe. Osoba i zajednica. Dio i cjelina. Individualna i društvena dimenzija. Odnos sa sobom i odnos s drugim.

Chiara Lubich u svom govoru u Washingtonu ističe cilj odgojnog procesa koji proizlazi iz karizme jedinstva: tip osobe koja se rađa, odrasta, to je **osoba-odnos**.

Koji cilj odgojno-obrazovnog procesa proizlazi iz duhovnosti jedinstva?

«Naš je cilj isti kao i Isusov - kaže Chiara – a mogli bismo ga nazvati njegovim odgojnim ciljem: "Da svi budu jedno". Učiniti naš svijet ne bezdušnim Babilonom, već iskustvom Emausa, Boga s nama sposobnog zagrliti cijelo čovječanstvo.” (Washington, 10. studenog 2000. – Predavanje na dodjeli počasnog doktorata iz pedagogije, Chiara Lubich)

Značajka njegove poruke izvire iz mističnog iskustva sjedinjenja s Bogom koje zrači beskonačnim praktičnim posljedicama učinaka i potencijala koji pokazuju kako odgoj obuhvaća različite aspekte i sve izraze života.

Izvorni element Chiarine misli i djelovanja je ontološki primat odnosa. Tu odgojnu viziju potvrđuju likovi mislilaca kao što su Lévinas, Buber ili Mounier. No originalnost koja se susreće u iskustvu Duhovnosti jedinstva je odnos koji se ne shvaća kao dijadni, nego kao trijadna stvarnost; to jest, to je odnos koji, polazeći od dvaju subjekata koji se susreću u odgoju, nadilazi ih i predstavlja se kao pravi tercij, psihosocijalna stvarnost koja se postavlja među njima i djeluje na njih dvoje.

Takvo shvaćanje odgojnog odnosa je jedno načelo socijalnosti, ono uvodi osobu u uvijek novi i otvoreni proces socijalizacije projicirajući ga u dijalošku dimenziju i u odnos uzajamnosti.

"Živeći Isusovu rečenicu "Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tamo sam ja među njima "mi doživljavamo puninu života Božjega koji nam je Isus dao, trojstveni odnos, on nam daje najautentičniju socijalnost, gdje se odvija prekrasna sinteza mjesto između pedagoške

instance obrazovanja pojedinca i pedagoške instance izgradnje zajednice". (Washington, 10. studenog 2000. - Predavanje na dodjeli počasnog doktorata iz pedagogije, Chiara Lubich)

Trojstveni odnos: biti ono što jesmo tako da drugome pomognemo biti što on jest.

"U početku bijaše čovjek-svijet". Parafrazirajući početak Evanđelja po Ivanu "U početku bijaše Riječ" želim istaknuti najsvečaniji paradoks: upravo u trenutku kada Sin ne osjeća jedinstvo s Ocem, objavljuje nam se najuzvišeniji odnos.

U najdramatičnijoj isključenosti življen je trenutak najpotpunijeg sjedinjenja, savršene inkluzije.

U napuštenosti Čovjek-Bog se nije mogao osjećati 'gledanim' jer nije mogao gledati samoga sebe, postao je jedno s Ocem.

Odnos par excellence, najsavršenija inkluzija, prolazi kroz otvor te goleme boli. U njemu je sve ljudsko i sve božansko, u tom odnosu je bitak Čovjeka-Boga, čime izjavljuje da je čovjek prije svega 'odnos'.

"Što misliš, koji je model čovjeka za buduće generacije?" upitao je jedan tinejdžer Chiaru, predstavljajući tisuće vršnjaka prisutnih na njihovom međunarodnom Superkongresu.

„Mislim da je model čovjeka budućih naraštaja čovjek jedinstva... Mi smo ga nazvali 'čovjek-svijet', čovjek koji u svom srcu može nositi sva blaga koja daruju drugi ljudi na raznim kontinentima i koji uspijeva dati svoje blago drugima. Čovjek sutrašnjice je čovjek jedinstva, on je čovjek-svijet. (Chiara Lubich - Superkongres 1997.)

Roberto: Zahvala sudionicima okruglog stola. Na kraju našeg okruglog stola želio bih zahvaliti našim govornicima osobno i u ime svih sudionika skupa. Hvala vam na vašoj izvrsnoj spremnosti i na opsegu / kvaliteti doprinosa koji nam je svatko od vas danas predložio.

Hvala Majda,

Hvala Vladimir

Hvala Agostino

Nadamo se da će biti daljnjih prilika za zajednički rad kako bismo mogli nastaviti, korak po korak, našim zajedničkim putem.

Uvod u rad po skupinama

Jelena: Hvala svakom od govornika na vrijednom doprinosu koji je produbio i proširio perspektivu inkluzije! Sada ćemo poslušati glazbeni komad na flauti u izvedbi **Lore Likan Kelentrić**, studentice druge godine Muzičke akademije u Zagrebu koju je snimila za nas i kojoj već sada zahvaljujemo!

Glazbu za flautu (Lore Likan Kelentrić, Zagrebu- Hrvatska) - Video

Jelena: Hvala Lora na vašem umjetničkom doprinosu i najbolje želje za vaš studij!

Timski rad

Jelena: Sada vam nudimo trenutak dijaloga, kako bismo mogli saslušati svačiji glas i razmijeniti svoja iskustva i razmišljanja na temu inkluzije i odnosa.

Željeli bismo zajedno izgraditi ovaj dijalog kako bismo otvorili prostor za razmjenu ideja i iskustava, čak i ako su oprečna

Imat ćemo 20/25 minuta za dijalog. Ono što je važno u grupama je kvaliteta našeg međusobnog slušanja i osiguravanja da svi govore.

Kako bismo nas vodili u dijalogu, predlažemo pitanje:

U kojoj si se situaciji osjetio uključen, obuhvaćen i zbog čega si se tako osjećao, zbog kakvoga ponašanja?

Uzmimo dvije minute šutnje da razmislimo o svom odgovoru i da ga zapišemo, pa onda u grupama svi razgovaramo...

Sada vas pozivam da pronađete svoju sobu i nađete se u grupi.

Ulazak u sobu traži nekoliko sekundi. Moramo biti strpljivi. A ako je jedna soba već puna, bez problema prijedite u drugu, makar malo zakasnilo. Ako netko ostane vani, ne brinite! Formirat ćemo još jednu grupu

Nakon isteka vremena, program nas upozorava i vraća u zajedničku sobu. Dakle, sada ... DOBAR RAD!

Zaključci

Jelena: Eto, došli smo do kraja ovog susreta!

Zahvaljujemo radnoj skupini iz Hrvatske i EDU, a na poseban način zahvaljujemo prevoditeljima jer smo zahvaljujući njihovom kompetentnom radu mogli pratiti na različitim jezicima...

Za sljedeći susret predajemo palicu prijateljima i odgojiteljima na području Brazila, za sljedeći Korak koji će biti oko ožujka 2022. godine, javit ćemo datum čim bude određen.

Hvala svima koji su omogućili ovaj događaj, napredujemo u praksi planetarnog građanstva i inkluzivnijeg odgoja.

Za kraj, predlažemo da podijelite svoje mišljenje u chatu. Možemo napisati nešto što nosimo kući s ovoga susreta.